

Täysistunto 20.5.2021 klo 9.30-11.30 (Teams)

Osallistujat

Jäsenet: pj. Inka Hopsu (vihr), vpj. Sanna Antikainen (ps), Eva Biaudet (rkp), Merja Kyllönen (vas), Anne-Mari Virolainen (kok), Hilka Kemppi (kesk), Antero Laukkanen (kd), Juho Uusihakala (kestävää talouskasvua ja työtä –painopiste vara), Sonja Hyötylä (Fingo vara), Anne Tarvainen (ilmasto ja luonnonvara –painopiste), Elina Korhonen (Naiset ja tytöt –painopiste), Gary Klaukka (koulutus ja demokratia –painopiste), Helena Laukko (monenkeskisen yhteistyön painopiste), Pia Björkbacka (SAK), Maria Suoheimo (humanitaarisen avun painopiste), Jouni Hemberg (koulutus ja demokratia –painopiste), Laura Blomberg (ilmastonmuutos ja luonnonvarat –painopiste), Katri Suomi (koulutus ja demokratia –painopiste vara)

Asiantuntijajäsenet: Sami Pirkkala (Kestävän kehityksen toimikunta), Taina Kulmala (VNK), Marjukka Mähönen (MMM), Marina Venäläinen (OM), Elina Häkkinen (STM), Marianne Laxén (Rauhanliitto), Leena Pentikäinen (TEM), Titta Maja (UM), Anna Savolainen (UM), Marjaana Kokkonen (YM), Jenni Hellström (SP), Anu Saxén (UM), Ulriikka Johansson (SM), Jaakko Jakkila (UM), Zabrina Holmström (OKM)

Sihteeristö: pääsihteerä Marikki Stocchetti, koordinaattori Katja Kandolin

1. Kokouksen avaus
Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.30. Uudet KPT:n jäsenet esittäytyivät: Sami Pirkkala Kestävän kehityksen toimikunta, Sonja Hyötylä Fingo, Juho Uusihakala Finnfund.
2. Pöytäkirjojen hyväksyminen
Hyväksyttiin pöytäkirjat: täysistuntopöytäkirja 18.3.2021 ja työvaliokunnan pöytäkirja 15.4.2021.
3. Kestävän kehityksen muutosalueet ja Suomen globaali vastuu: uusi KEKE-pääsihteerä esittäytyy

Kestävän kehityksen toimikunnan tehtävänä on valmistella vuoden 2021 loppuun mennessä ehdotus kansalliseksi Agenda2030-tiekartaksi. Kansallinen Agenda2030-tiekartta kertoo, mihin asioihin Suomen tulisi keskittyä, jotta saavutamme kaikki kestävän kehityksen tavoitteet vuoteen 2030 mennessä. Tehtävä kattaa läpileikkaavasti myös Suomen globaalin vastuun ulottuvuuden, jossa olemme tehneet ja teemme myös jatkossa toimikuntien välistä yhteistyötä. Lisäksi työssä huomioidaan kumppanuustavoite SDG-17 (ml. mm. kehitysrahoitus, verotus, kauppa, innovaatiot, teknologia).

Tiekartan johtoajatuksena on, että Agenda2030:n tavoitteet saavutetaan järjestelmätason muutosten kautta. Kevään ja kesän aikana tehtävässä Kestävän kehityksen toimikunnan työssä tunnistetaan kestävyysnäkökulmasta keskeiset järjestelmätason kysymykset ja niille asetetaan konkreettisia muutostavoitteita 2030-luvulle. Alustavia muutosalueita ovat 1. Kestävä ruokajärjestelmä; 2. Kestävä energijärjestelmä; 3. Monimuotoisuutta ja hiilineutraaliutta vahvistava metsien, vesien ja maan käyttö; 4. Sivistys, osaaminen ja kestävät elämäntavat; 5. Hyvinvointi, terveys ja yhteiskunnallinen osallisuus ja 6. Hyvinvointia edistävä talous ja työ sekä kestävä kulu. Yhteistyö läpileikkaavien teemojen tiimoilta käynnistyy syyskuussa.

Lisäksi valtioneuvoston kanslian tilaama selvitystyö "Globaali vastuu: käsite ja indikaattorit Suomen kestävän kehityksen edistämiseksi" on valmistunut. Raportti sisältää selvityksen Suomen verrokkimaissa käytössä olevista ja kansainvälisissä järjestöissä kehitetyistä globaalin vastuun indikaattoreista. Selvityksen tavoitteiksi oli määritelty 1) globaalin vastuun käsitteen selkeyttäminen, 2) globaalin vastuun indikaattoreiden kartoittaminen Suomen verrokkimaissa ja 3)

koosteen laatiminen olemassa olevista globaalia vastuuta kuvaavista indikaattoreista. Myös eduskunnan ulkoasianvaliokunta on lausunut globaalin vastuun arvioinnista ja seurantarpeista 22.4.2021.

Päivitys globaalivastuun yhteistyöstä, Kestävän kehityksen toimikunnan pääsihteeri Sami Pirkkala (VNK): Kestävän kehityksen toimikunnassa on tekeillä suunnitelma siitä, miten Suomi saavuttaa kestävän kehityksen tavoitteet v. 2030 mennessä. Tähän liittyy kaksi tiekarttaprosessia: Kestävän kehityksen toimikunnan sekä hallituksen kestävyystiekartta, joka julkistettiin puoliväliriihen yhteydessä. Tiekartat ovat linjassa keskenään ja täydentävät toisiaan. Erona on rajaus: hallituksen tiekartta keskittyy siihen, mitä hallitus ja hallinto voivat tehdä kestävän kehityksen edistämiseksi, toimikunnan tiekarttatyössä tarkastellaan sitä, mitä koko suomalainen yhteiskunta voi tehdä kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Lähestymistapa tiekartoissa on myös erilainen: hallituksella on tavoitemääritys, toimikunnan työssä järjestelmätason kysymyksiä, joiden kautta vaikutetaan kestävän kehityksen haasteiden taklaamiseen. Tiekarttatyö on käynnistynyt tänä vuonna, jolloin päätettiin kuusi muutosaluetta, joihin keskitytään (mm. kestävä ruoka- ja energijärjestelmä, monimuotoisuus, maan, metsien vesien käyttö, sivistys, kestävä elämäntavat, hyvinvointi, terveys, talous työ ja kestävä kulutus). Nyt määritellään näille kuudelle muutosalueelle visiot siitä, miltä niiden pitäisi näyttää vuoteen 2030 mennessä. Aalto-yliopisto tulee vetämään kesällä ja syksyllä 2021 työskentelyä, jossa tunnistetaan konkreettisia toimenpiteitä, jotta muutosalueet toteutuvat. Alkusyksystä käsitellään läpileikkaavat periaatteet, joista yksi on globaali vastuu. Oleellista työssä on se, että se vahvistaa ylivaalikautista ja järjestelmälähtöistä lähestymistapaa ja konkretisoi kestävän kehityksen työtä.

Globaalin vastuun seurannan kehittäminen: on tarve kehittää globaalin vastuun seurantaa ja indikaattoreita. Tällä hetkellä on olemassa seurantajärjestelmä, jossa globaalivastuu ja johdonmukaisuusindikaattorin mukana, mutta ne eivät mittaa globaalia vastuuta ja sen toteutumista kovinkaan hyvin. VNK ja Kestävän kehityksen toimikunta tilasivat selvityksen asiasta. Selvitys löytyy toimikunnan verkkosivuilta ja selvitys sisältää joukon suosituksia. Tätä hyödynnetään tulevassa työssä seuraavan puolen vuoden aikana.

KPT ja kestävän kehityksen toimikunta muodostavat kokonaisuuden ja globaalin vastuun tematiikka on toimikunnille yhteistä aluetta. Yhteistyö sihteeristöjen välillä on ollut aktiivista ja toimikunnissa on samoja jäseniä. KPT:ta tullaan osallistamaan työhön syksyllä 2021, jolloin käsitellään läpileikkaavia teemoja, joista globaali vastuu on yksi.

Keskustelussa: todettiin, että ihmisoikeudet, sukupuolten tasa-arvo ja naisten oikeudet ovat heikosti käsitelty ja heikosti tavoitteissa. Esimerkiksi naisiin kohdistuva väkivalta todella suuri ongelma Suomessakin. Tulisi näkyä vahvasti tiekartassa. Tulee luoda kunnianhimoisempia tavoitteita ja saatava aikaiseksi konkreettisia toimenpiteitä. Asiantuntijapuoli on otettava aktiivisesti mukaan.

Sami Pirkkala kertoi, että Kestävän kehityksen toimikunnalle on perustettu työvaliokunta, joka tukee sihteeristön työtä. Tätäkin kautta tullaan tekemään yhteistyötä KPT:n kanssa. Tasa-arvo-asiat ja naisten oikeudet, sekä toive niiden vahvistamisesta on tiedossa. Se, miten näihin on otettu kantaa toimikunnan työssä tähän mennessä, ei ole onnistunut niin hyvin kuin olisi pitänyt. Tiekarttatyö on uusi mahdollisuus ja tulee ottaa siinä paremmin huomioon hyvinvointi ja terveys -osiossa. Toimikunnan jäsenten tulisi nyt nostaa tämä esille ja sitä kautta voidaan ottaa mukaan tekstiin. Jos saadaan vahvasti tiekarttaan, helpompi pitää esillä tulevaisuudessakin. Huomioitiin myös, että Suomi tulee mahdollisesti ihmisoikeusneuvoston jäseneksi ensi vuoden alussa ja näihin kysymyksiin kiinnitetään silloin erityisesti huomiota.

4. KPT:n hallituksen puoliväliarvio kehityspolitiikan kirjauksien toteutumisesta ja päivitys kehityspoliittisen selonteon tilanteesta

Täysistunnossa käytiin keskustelu KPT:n lausunnon pääkohdista (ml. Afrikka-strategia, Kehityspoliittinen selonteko ja rahoitustiekartta, Suomen tuki YK-järjestelmälle ja tasa-arvotavoitteille) ja mahdollisista suosituksista.

Pääsihteeri esitteli luonnostekstin: KPT:n maaliskuun täysistunnossa 2021 päivitetyn työohjelman mukaisesti toimikunnan on määrä ottaa kantaa ja edistää osaltaan keskustelua kevään merkittävistä kehityspoliittisista tapahtumista. Näitä ovat muun muassa Suomen Afrikka-strategian ja Kehityspoliittisen selonteon julkaisu. Molemmista on kirjaus hallitusohjelmassa. Vastaavasti KPT:n asettamiskirjeessä hallitusohjelman seuranta (kehityspolitiikan osalta) on nimetty KPT:n kauden tehtäviin. Viime kaudella KPT pyrki myös vaikuttamaan aktiivisesti hallitusohjelman kirjauksiin.

15.4. pidetyssä KPT:n työvaliokunnassa käytiin keskustelua siitä, tulisiko lausunto laajentaa Afrikka-strategian lisäksi kattamaan myös muita KPT:lle keskeisiä teemoja ja hyödyntää hallituksen puoliväliarvion ajankohtaa näkyvyyden lisäämiseksi. Laajennettu lausunto toimisi myös KPT:n oman työn seurannan välineenä ja toisi siihen temaattista jatkuvuutta jo olemassa olevaa materiaalia hyödyntäen. Työvaliokunnan päätökselle sihteeristön tehtäväksi annettiin laajempi, hallitusohjelman keskeiset kehityspoliittiset kirjaukset kattavan ja KPT:n suosituksiin (ml. vuoden 2019 Globaalin vastuun malli) peilaavan lausuntopohjan laadinta toukokuun puoliväliin mennessä.

Keskustelu selontekoprosessista ja rahoitustiekartasta:

Selontekoprosessista; on saatu hyvää sisältöä selontekoon ja kaikki puolueet ovat suurten linjojen takana, paitsi PS, johon näkemyksellinen ero on todella suuri. Koska kuilu on niin suuri, että ei ole ollut tarkoituksenmukaista yrittää kompromissia. PS ajaa vapaaehtoisuuteen ja lahjoitukseen perustuvaa kehitysyhteistyön mallia. 0,7 -tiekartasta ei päästy yksimielisyyteen ja se, miten tiekarttaa rakennetaan tulevaisuudessa, on edelleen auki. On maali, mutta ei sitoumuksia. Uskottava polku tulisi kuitenkin olla ja voisi pohtia myös tavoitevuoden siirtoa. Poukkoilevuus kaikista vaarallisinta kehitysrahoituksessa. Hallitusohjelmaneuvoittelussa sovittiin 2-korista, jossa kehitysyhteistyörahaa jäljellä – lisäystä on, mutta pohjatasoon tulee 35 miljoonan euron leikkaus (UM:lle kohdennettu, tulee menemään kehitysyhteistyöstä). Tämä myös kyseenalaistaa rahoitustiekartan. Myöskään 85% sukupuolten tasa-arvon edistämiseen tähtäävä tavoite nähtiin niin, että koska selonteko on monien hallituskausien asia, tehdään numeraaliset tavoitteet jokaisen hallituksen osalta, ei ylivaalikautisesti. Prosenttiosuuksien tarkkaa kirjaamista vastustettiin. Rahoituskasvu ohjataan finanssisijoituksiin, koska ei mene budjettiraameista. Budjettiriihen yhteydessä saatetaan avata vielä sijoitusmuotoinen rahoitus. Parlamentaarisen seurantaryhmän työ on nyt valmis.

Pääsihteeri kertoi, että kehityspolitiikasta vastaava alivaltiosihteeri keskustelee KPT:n kanssa kun selonteko hyväksytty, mahdollisesti työvaliokunnassa 10.6. Vertailu muihin pohjoismaihin olisi hyvä tehdä; Suomi sitoutunut 0,7:ään vuodesta 1970 lähtien, mutta tavoitetta ei ole saavuttanut tavoitetta poliittisella päätöksellä. Muissa pohjoismaissa saavutettu jo kauan sitten ja siinä on pysyttä. Tästä tulisi käydä keskustelu, koska vaikuttaa kauppapolitiikkaan, yritysten investointeihin, ym. ja on mainehaitta Suomen uskottavuudelle.

Puoliväliarvion keskustelu: Pääsihteeri kertoi, että tavoitteena lausunnonle on juhannusviikko. Ministeriä voitaisiin tavata asian tiimoilta elokuussa. Fingo tekee vastaavaa harjoitusta ja siinä rahoituksen tiekartta nostetaan vahvasti esille kuten myös kehysriihen tulos; -35 miljoonaa €. Tämä vaikuttaa bktl-osuuteen eli ei nouse lähivuosina. Keskustelussa todettiin myös, että YK-järjestöjen tuesta ei tulisi leikata samalla kun tähtäimessä on vahvistunut multilateralismi (renewed multilateralism) sekä Agenda2030, tuen ennustettavuus, uskottavuus ml. maakuva/investoinnit, jne. Ihmisoikeusperustaisuus kaiken toiminnan taustalla sekä sukupuolten väli-

nen tasa-arvo. Koulutus, ml. ammatillinen yhtenä kärkiteemana - edellytyksenä muiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Tässä myös linkkiä ulkoministeriön päivitettävään multilinjaukseen. Rahoitustiekartta (sen puute) haluttiin nostettavaksi esiin KPT:n lausunnossa. Kansalaisyhteiskuntaa koskevaan tekstiin on tulossa lisäkommentteja. Ihmisoikeusperusteista ulkopoliitiikka pitäisi myös kommentoida. Lausunnossa tulisi kiinnittää myös huomiota siihen, että ministeriön ulkopuolisille tahoille on vaikea saada tietoa siitä, mihin rahoitus kohdistuu. Esim. Noradilla rahoituksen kohdentumista on helppo seurata. Rahoitus tulisi olla selkeää ja seurattavissa ja esitetty selkeämmin. Toivottiin myös, että Afrikka-strategia on hyvä pitää esillä lausunnossa. Ulkoministeriön taholta korostettiin, että on huomioitava, että kyseessä on suhteiden monipuolistaminen Afrikan maihin, ei kehitysyhteistyöfokusta. Agenda 2030 ollut koko ajan raamina Afrikka-strategiassa. Afrikan markkinoilla ei juurikaan ole suomalaisia yrityksiä ja vienninedistäminen on tärkeää ja myös Afrikan maiden taloudet tarvitsevat kauppaa sekä investointeja. Eli on myös Afrikan maiden intresseissä saada suomalaista bisnestä paikalle, ja tämä ei siksi ole vain Suomen intressien edistämisestä. Demokratian tilan aspektia tulisi vahvistaa vielä Afrikka-strategiassa.

- Sihteeristö muokkaa lausuntoa ja lähettää sen toimikunnalle kommenttikierrokselle viimeistään 24.5. noin viikoksi.
- Keskustelu jatkuu KPT:n 10.6. työvaliokunnassa

5. Tiedoksi asiat

- Ulkoasiainvaliokunnan lausunto Agenda2030:sta on valmistunut 22.4. Se sisältää myös valiokunnan kannan globaalin ulottuvuuden ja johdonmukaisuuden seurantaan. "Valiokunta muistuttaa kuitenkin, että kauppapolitiikkaan, verotukseen, maatalouteen ja ympäristöön liittyvillä päätöksillä on merkittäviä suoria tai epäsuoria kehitysvaikutuksia. Vastaavasti seurantajärjestelmää tulisi valiokunnan arvion mukaan pyrkiä kehittämään niin, että näille eri kytköksillekin kehitettäisiin seurannan välineitä." https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lausunto/Sivut/UaVL_3+2021.aspx
- Ruokaturva ja ruokajärjestelmien tulevaisuus: keskeisiä kehityspoliittisia kysymyksiä Suomelle etenee aikataulussa (julkaisu 18.6. klo 9:00). Asiantuntijaryhmän luonnos tulee koko KPT:n nähtäväksi 24.5. alkavalla viikolla.
- KPT:n eduskuntavaikuttamistyön kehittämisprojekti on edennyt loppusuoralle Tampereen yliopiston/hallintotieteen konsulttikurssin kanssa. Työ valmistuu kesäkuun alussa ja esitellään KPT:n jäsenille työvaliokunnassa 10.6.
- Kehitysyhteistyön muutokset ja muutostekijät Pohjoismaissa – pääsihteerin mukana yhteispohjoismaisessa julkaisuhankkeessa 12/2020 – 12/2022 Suomen osalta. Forum for Development Studies on hyväksynyt yhteisen teemanumeroehdotuksen huhtikuussa ja taustatyö on käynnistynyt. Kustakin maasta tehdään vertaisarvioitu akateeminen artikkeli sekä vertaileva yhteisartikkeli. Tutkimusprosessi tuo arvokasta vertaistietoa kustakin pohjoismaasta ja se paikkaa osaltaan Suomen kehityspoliittikan tutkimuksen puutetta Suomessa. Tutkimusprosessin tuloksia voidaan käyttää KPT:n vaikuttamistyöhön ml. yhteispohjoismainen tapahtuma Helsingissä 2022. Muut ryhmän jäsenet ovat ryhmän vetäjä prof. Anne Mette Kjær (Aarhusin yliopisto, Tanska), päällikkö Jan Pettersson (Expertgruppen för biståndsanalys, Ruotsi) ja vanhempi tutkija Elling Tjønneland, Chr. Michelsen Institute (CMI). Artikkelin vertaisarvio DL 1.3.2022.
- Kehitysevaluonnin vuosiraportti on valmistunut ja raportti esitellään KPT:lle syksyllä. Raportti löytyy kokonaisuudessaan: <https://um.fi/kehitysyhteistyon-evaluointiraportit->

laajat/-/asset_publisher/nBPgGHSLrA13/content/kehitysevaluoinnin-vuosiraportti-2020/384998

- Mielenkiintoista KEPO-materiaalia KPT:n Howspace-alustalla. Haluatko tietää syvemmin kehitysyhteistyöstä ja miten sitä käytännössä tehdään? Käy tutustumassa Dosentti Pekka Seppälän (UM KEO-10) laatimaan aineistoon Howspace-sivuillamme.
- KPT:n työohjelma on päivitetty KPT:n verkkosivuille.
- KPT Twitterissä: @KPT_toimikunta

6. Tulevat KPT-tapahtumat

- TO 27.5. klo 17:00-18:30 UNICEFin virtuaalimatka kansanedustajille Malawiin, Jordaniaan ja Maliin.
- TO 10.6. klo 9:30-11:00 Työvaliokunta (Teams)
- PE 18.6. klo 9:00-10:45 Julkaisutilaisuus: "Ruokaturva ja ruokajärjestelmien tulevaisuus: keskeisiä kehityspoliittisia kysymyksiä Suomelle" ajankohtaisjulkaisu (Zoom)
- TO 2.9. klo 14-15:15 UNU-Widerin esitelmä "Research on Aid Effectiveness and Aid studies" (Teams)
- TO 9.9. klo 9:30-11:30 Täysistunto (Teams)

7. Muut asiat

Ei muita asioita.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.24.